

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Torstein Tysklind
Ekonomichef
08-578 297 30
torstein.tysklind@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-11-15

1 (5)

Diatenummer
2017/KS 0186 10

Kommunledningsutskottet

Revidering av ramar Kommunplan 2018

Förslag till beslut

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen för förslag till kommunfullmäktige

1. Budgetramarna för 2018 inom Kommunplan 2018-2020 revideras genom att:
 - a. Individ- och familjeomsorgen tillförs en utökad ram om 8,0 mnkr
 - b. Anslaget för omställningskostnader för Fornuddens skola minskas med 1,4 mnkr till 3,6 mnkr.
 - c. Äldreomsorgens budget minskas med 4,6 mnkr.
 - d. Omställningskostnader för äldreomsorgen beräknad till 5,5 mnkr särredovisas centralt.
 - e. Gemensam verksamhets demografiuppräknung justeras från 2 procent till 1 procent, och ramen sänks med 1,0 mnkr.
 - f. Förskoleverksamhetens ram sänks med 1,0 mnkr.

Kommunstyrelseförvaltningen

Bo Renman
Kommundirektör

Torstein Tysklind
Ekonomichef

Sammanfattning

Prognoserna per september 2017 visar på betydande underskott inom socialnämndens verksamhetsområden. En analys av orsaker och ekonomistyrningseffekter visar att vissa underskott även kan förväntas under 2018, särskilt inom individ och familjeomsorgen (IFO). Därför föreslås IFO tillföras ytterligare 8,0 mnkr 2018 för att undvika underskott. Ökningen föreslås finansieras genom:

- minskning 2018 av anslaget för omställningskostnader för Fornuddens skola med 1,4 mnkr till 3,6 mnkr.
- Minskning av äldreomsorgens budget med 4,6 mnkr.
- Gemensam verksamhets demografiuppräknings justeras från 2 procent till 1 procent, och ramen sänks med 1,0 mnkr.
- Förskoleverksamhetens ram sänks med 1,0 mnkr.

Förutsättningen för att budgeten för 2018 håller är att IFO tillförs 7 lägenheter och omsorgen om personer med funktionsnedsättning tillförs 6 lägenheter under början av 2018.

Beskrivning av ärendet

Kommunplan för 2018 fastställdes i kommunfullmäktige 2017-09-07 § 82. I den ekonomiska uppföljningen i delårsbokslutet 2017-08-31 samt i prognosen för september förväntar socialnämnden betydliga underskott för budgetåret 2017. Prognosen per september pekar mot ett underskott för nämnden på 48 mnkr, där 21,5 mnkr finns inom individ och familjeomsorgen (IFO), flyktningmottagning pekar på ett underskott på 17,1 mnkr, äldreomsorgen - 6,7 mnkr samt omsorgen om personer med funktionsnedsättning -2,8 mnkr.

Prognosen väcker frågan om den ram som har anslagits för socialnämnden 2018 kommer att vara tillräcklig. Frågan accentueras genom att budgeten i kommunplan 2018 dels inte omfattar några ekonomiska buffertar inom finansförvaltningen, dels endast siktar mot ett överskott på 25 mnkr (1 procent). Ett underskott i verksamheten i den storleksordning som prognosticeras för 2017 kan föra till att kommunen som helhet redovisar ett underskott 2018.

Huvudorsaken till de ekonomiska avvikelserna inom IFO är en kraftig ökning av externa HVB placeringar för barn och unga. Ökningen bottnar i en stor ökning av de orosanmälningar för gruppen som kommer in till IFO. Att ökningen av placeringar kommer just nu har sannolikt ett samband med den personalturbulens som fanns på IFO under 2016 då många medarbetare slutade, och verksamheten till stor del hölls uppe av inhyrda konsulter.

Erfarenheten är att placeringsbenägenheten är större hos konsulter än hos egen personal, som oftare försöker hitta hemmaplanslösningar för de brukare som behöver stöd. Under våren 2017 har personalsituationen stabiliserats sakta, så att verksamheten under hösten haft en stabil personalgrupp, även om många anställda är nyutbildade och orutinerade. Bedömningen är att den instabila situationen på IFO medfört att ett uppdämt behov av åtgärder har uppstått, genom att man i många ärenden inte har klarat att sätta in tidiga insatser. Kombinerat med en ökad orostendens bland unga i hela Södertörnsområdet har detta lett till att antalet placeringar har ökat kraftigt. I och med att IFO nu har en stabil personalsituation och arbetar för att i större grad erbjuda hemmaplanslösningar är det sannolikt att antalet externa placeringar kan minska på sikt. Från IFO:s sida redovisas att möjlighet till hemtagning av placeringar till stor del är beroende av att verksamheten får tillgång till lägenheter här i Tyresö. Budgetarbetet för 2018 visar på betydande underskott inom IFO för 2018, men att dessa underskott kan minskas till omkring 8,0 mnkr genom att verksamheten tidig under 2018 får tillgång till 7 lägenheter. Detta underskott uppkommer till trots av att IFO redan i kommunplan 2018 har fått en utökat ram med 8,0 mnkr på grund av de höga placeringskostnaderna.

Den ekonomiska bedömningen är att placeringskostnaderna på IFO för närvarande är onaturligt höga. Kostnadsläget ligger i nivå med grannkommuner som har en betydligt större befolkning. Under förutsättning av satsningar på

hemmaplanslösningar och en fortsatt stabil personalsituation kan förväntas att placeringskostnaderna på sikt faller tillbaka till en mer normal nivå. Därför bör en budgetökning på IFO inte vara permanent, utan tillfällig. Detta signalerar en förväntan att verksamheten arbetar för att bringa kostnaderna till en mer normal nivå. För 2018 bedöms en budgetökning om 8,0 mnkr vara nödvändig.

Underskotten inom flyktingverksamheten beror till stor del på omställningskostnader efter den kraftiga flyktingströmmen hösten 2015 samt att staten under 2017 kraftigt har försämrat kommunernas ersättning för mottagande av ensamkommande flyktingbarn. Omställningen av kostnaderna för placeringar av ensamkommande bedöms vara genomförd tidigt under 2018. Dock finns en risk att de ersättningsnivåer som staten erbjuder, särskilt för de ensamkommande flyktingbarn som fyller 18 år, blir så låga att underskott kan uppstå även under 2018. Förutsättningen för verksamheten med ensamkommande bör dock vara att denna verksamhet kan bedrivas med hjälp av de bidrag kommunen får från staten. Eventuella underskott blir således en redovisning av kostnader som staten väljer att vältra över på kommunerna. Därför bedöms att anslagsmedel inte i nuläget bör tillföras verksamheten.

Budgetarbetet för äldreomsorgen 2018 visar att verksamheten kan förväntas få ett överskott på 4,6 mnkr. Omställningskostnaderna som uppstår när två avdelningar på Björkbacken läggs ner har beräknats till maximalt 5,5 mnkr som en engångskostnad under 2018. Omställningskostnaden är inte knutet till det uppdrag och de volymer socialnämnden ansvarar för, utan är dubbelkostnader som uppstår när nämnden både får betala för personal och verksamhet under avveckling, och för den nya verksamheten som startar under året. Därför bör omställningskostnaderna särredovisas under 2018 och bör hållas separat från socialnämndens budgetram. Därför föreslås att kostnaden redovisas centralt inom gemensam verksamhet.

Även i budgetarbetet för omsorgen om personer med funktionsnedsättning redovisas ett behov av lägenheter för att klara budget 2018. Verksamheten gör bedömningen att om man får tillgång till 6 lägenheter tidigt under året kan kostnaderna hållas inom budgetram.

Frågan om kommunens möjlighet att finansiera eventuella underskott och buffertar för 2018 är beroende av utvecklingen inom finansförvaltningen. Trots prognoser om ökande skatteunderlag för 2018 är det tveksamt om finansförvaltningen kan förväntas lämna något budgetöverskott under året. Allt tyder på att befolkningen är något lägre än den siffra budgeten bygger på, vilket åter upp effekten av det ökande skatteunderlaget.

Dock kan överskott uppstå inom finansförvaltningen relaterade till kommunens exploateringsverksamhet, där betydande försäljningsintäkter förväntas under 2018. Dessa intäkter bör *inte* användas till att finansiera ordinarie verksamhet.

En utökat ram för IFO om 8,0 mnkr för 2018 måste finansieras genom budgetomföringar mellan kommunens övriga verksamheter. Följande åtgärders föreslås:

- Budget för äldreomsorgen sänks med 4,6 mnkr. Omställningskostnader bärs centralt.
- Inom gemensam verksamhet har 5,0 mnkr årlig budgeterats för omställningskostnader under byggnationen av Fornuddens skola 2018-2020. I och med att byggnationen först kommer igång under sommaren 2018 bedöms att avsättningen för 2018 kan sänkas med 1,4 mnkr till 3,6 mnkr.
- Gemensam verksamhet har i ramen för 2018 fått en demografisk kompensation för en befolkningsökning på 2 procent. I och med att befolkningsutvecklingen under 2017 har varit mycket moderat sänks denna kompensation till 1 procent, vilket genererar ett utrymme om 1,0 mnkr.
- I budget för 2018 har förskolan tilldelats en budgetökning på 10,0 mnkr i en politisk prioritering för att öka personaltätheten i barngrupperna. Det är tveksamt om förskolan kommer att lyckas med att anställa personal under början av 2018 som motsvarar budgetökningen, vilket sannolikt innebär att ett överskott kommer att uppstå. I en tillfällig åtgärd sänks budgeten 2018 med 1,0 mnkr.
- Totalt har därmed en ram om 8,0 mnkr frigjorts utökad ram för IFO 2018. Planen är att utökningen inte ska vara bestående.